

LA GASETA DAU VIVARÈS D'EN NAUT

LO CRINHON

Associacion Parlarem en Vivarès

Nº 119

ENDARREIR DE 2023

Conselh de lectura (G. Betton) [p3] - La raviòlas dau Champsaur (Q. Garnier) [p4] - Clume e Na Geralda (P. Cros) [p5] - Lo darreir tambor de la vila (M. Thoué) [p6] - Letra d'America (R. Vaughn) [p6]- Lo corrièr de la Marcela (M. Pion-Roux) [p7] - Barba Pin (L. Poetto) [p8-9] - De pas eissublar [p10] - Lo Mas (P. Mazodier) [p11]

Editò dau ° 119

Vengut a quauques jorns de l'ivèrn, questo Grinhon d'endarreir es franc tardi, apeièt las Totsants, la Sant Martin, las trempaas e mai la nèu davant de sortir. Mas èra coma nosautres, se carcinava, se fasiá de paure sang en veient coma virava lo monde, d'aicí e d'eilal : de pertot, mas que violéncias, guèrras, catastòfas... èra ben triste.

Mas decidiguèt de se tornar avivar e per quò, l-i a pas tal que sa lenga ! E es ben content car d'en pertot lo monde semblan s'interessar a nòstra lenga ! Qu'es pas la promeiera fes que lo Grinhon dóna la paraula a d'occitans d'enquesiam mai e questo numèro fai pas excepcion : en mai daus contributors reguliers, trovaretz de correspondants de Gard e mai... daus Etats-Units ! Inaugura mai una rubrica nòva *Parlarem en Occitània*, qu'aculhirá en chasque numèro, lo tèxte d'un(a) occitan(a) d'un autre país, loinh, de fes, de las boinas dau Vivarès : e tot comença aube lo Piemont italian ! Quò lhi fai plaser de veire tan de monde que se bolican per faire viure la lenga.

Per lo còp venent, ensaiará de pas apeiatar la prima per son numèro d'ivèrn ! D'aicí que sortiguèsse, lo Grinhon vos desira en tots e totas de Bonas Chalendas !

Lo Javanhòl

Informacion de PARLAREM

Il semblerait que la liste des adresses mails des adhérents comporte des erreurs.

De façon à pouvoir vous envoyer des infos (concert, parution de livres...) entre deux Grinhons, et en particulier si vous n'avez pas reçu un mail concernant le concert de Clume à Saint Félicien, merci de nous faire parvenir votre adresse mail avec nom et prénom à : bartavel.oc@laposte.net

2

LO GRINHON es la revuua de l'associacion occitana PARLAREM EN VIVARÈS d'ès Anonai.

Es mandaa a tots los aderents. Per la recèure mandar :

15€ per una persona (o un coble)

En : *Lo Grinhon (G. Betton)*
La Petite Comba
27 Rue Marcel Bruyère
07100 ANONAI

Faire lo chèc a l'òrdre de PARLAREM EN VIVARÈS. Los abonaments partan dau numèro de prima e s'achaban daube lo n° d'ivèrn.

Contribucions e redaccion per lo numèro 119
Gerard Betton, Patric Cros, Mireille Thoué, Marcelle Pion-Roux, Luca Martin Poetto, Quentin Garnier, Pierre Mazodier, Ryan Vaughn

Fotografias
Patric Cros, Le Dauphiné Libéré

Còla tecnica, expedicion :
M. e J.L. Thoué, R. Chanal, U. Betton

Tresorier : J.L. Fourel
Maqueta : Q. Garnier
Direccion : G. Betton

D'aurelhons sos lo cartable
Lo liure d'aquesta fin d'an

Un gente petit liure*, en francés, qu'avem legit daube ben de plaser. Los sovenirs de Paule Bouix, mestressa d'escòla, en Ardecha, de 1951 a 1984.

Per començar fuguèt mestressa barruntlaira, d'en pertot, o quasi, en Ardecha de 1951 a 1957. Puei comencèt a s'estabilizar dins la Vaucança, ès Viala 9 ans, per achabar sa carrièra a la vila d'Anonai, 18 ans.

Qu'es en 1950, l'estiu, que Paule Bouix fai una demanda a l'inspeccion academica de Privas per faire de remplaçaments coma mestressa d'escòla, a 21 ans. Comença un petit torn d'Ardecha : Vals, Vaugòrja (*Valgorge*), La Gòrsa (*Lagorce*), St Martin de Valamàs, St Bartomièu d'Amelh, Charmes, St-Apolinari de Riàs, St-Julian de Gas (La Grezièra), St-Prict (Fontbona), Flaviac, Ròchapaura, Devesset (Lavenant), St Julián lo Bas (Lauthéal), dins la Vauvança...

Que de monde vai rensontrar la joina Paule ! De braves mondes sovent... pas totjorn ! E qu'es jamai lo confort, se'n manca ! Paule ne'n parla, mas sans jamai se plànher. Qu'es pas son biais de viure. Pasmens en 1956 l'ivèrn dau grand freid, feurèir, fuguèt per assurat tarrible ès Devesset a Lavenant « *l'école est isolée dans les bois* »... e lo freid vai durar, tot jala : « *à l'intérieur, avec un feu d'enfer, le thermomètre est bloqué à -10 !* »

Un famós tesmonhatge sus la viá d'aquesta epòca que nos baila aquí, sans faire de manières, Paule Bouix, una fidela de Parlarem e dau Grinhon dempuèi lo començament. Sa bona conaissença de la lenga nòstra lhi serviguèt mai d'un còp e son raconte ne'n pòrta mai lo resson.

Per legir, au caire dau fuòc de Chalendas.

Gerard Betton

*Paule Bouix, *Des morilles sous le cartable - Mémoire d'école en Ardèche*, Carnets de la Vanaude, 2023

3

LO BEURE E LO MANJAR

Las raviòlas dau Champsaur-Vaugaudemar

Questas petitas bunhetas salaas, en forma de quenèla, son feitas daube de trifòlas e de toma frescha. Venan de las Alpas daufinesas (entre Isèra e Alpas Nautas) : son apelaas raviòlas diens lo Champsaur e la Vaugaudemar, prèires diens lo gapencés e broquetons diens lo país francoprovençal de La Mura. Fau pas las confondre daube las raviòlas dau Daufinat, uèra franc coneissuàs, que venan de la mèisma region istorica mas mai au nòrd, entre Droma e Isèra (Rumans, Sant Marcellin e lo país dau Ròians), que son de petitas pastas farciàs de toma, de fromatge e de persilh. Las raviòlas dau Champsaur se pòion minjar gratinaas daube de gima mas son encara melhoras serviàs daube de mial o de confitura d'airèlas per acompanhar una salada !

Lo Quentin

Ingredients (per 5-6 personas, o un trentenat de raviòlas) :

- 3 trifòlas bèlas (~ 600g)
- 500 g de farina
- 6 èus
- 600 g de faissèla escolaa (o de tòma frescha, de Sant-Marcelin...)
- Sau, pèure
- 1 pinçaa de levura chimica

Faire còire las trifòlas a l'estofaa (o a l'aiga) puei quand son còitas, las espautinar (escrasar) diens un saladier bèl.

Apondre l'aure daus ingredients diens lo saladier e mesclar tot quauquas minutas.

Faire una bola daube la pasta. Si la pasta es tròp apejaa, apondre un tansepèt de farina.

Laissar repausar una ora o un pauc mai, diens lo saladier cuvrit d'una panoça moissa.

Enfarinar la taula, e i metre la pasta.

Espeçar la pasta en 5 o 6 morcèus puei

los rotlar diens la farina per ne faire de bodincs.

Estroçar chasca bodinc per faire las raviòlas, de la talha d'una quenèla (o d'un gròs det).

Faire fregir las raviòlas diens un banh d'òli neutra bien chauda (o a la frituesa).

Las raviòlas son promptas quand son ben dauraas de chasque costat !

BON APETÍS !

Remarca : se pòt remplaçar la faissèla (o la mesclar) daube de Sant-Marcelins, de tòma frescha o tot fromatge a pasta mòla.

Clume e Na Geralda

Per las jornaas dau patrimòni l'associacion « Terroir pays de Saint Félicien » e Parlarem an fait venir lo grope Clume per un concert. Tres joinas femnas que chantan en occitan o en francés de chançons de lhòr compausicion. Las vòetz son claras e bèlas e la musica fai enveja de dançar (n'i a agut de dançaires).

Un bien gente concert !

Quò fai pensar a un istoara trista que vos vau contar. Quela de Dama Guirauda de Lavour que de còps es apelaa Na Geralda.

Veusa de Guilhem Peire de Brens, senhor de Lavau, es una femna tipica de la noblessa occitana d'aquel'epòca. Cultivaa, aviá l'avertis de recevoir de matematicians, d'astrològs o de medecins, de bada que fuguèsson de còps jufes o arabis e d'assurat recaptava dins son chastèl los eretics catars. E governava la senhoriá de Lavour.

Mès en 1209 qu'es la debuta de la crosada daus Albigès. E a la prima de 1211 los crosats de Montfort arriavan a Lavour. Dama Guirauda refusèt de bailar los Catars aus crosats e daube son fraire Amalric de Montreal e sos quatre vint chavaliers resistèt mai d'un mes, mès lo tres de mai Lavour tomba. Amalric de Montreal e sos quatre vint chavaliers son escotelats, quatre cent catars brulats e la vila pilhaa. Dama Guirauda fuguèt batuá, desnudaa, forçaa per los soldats puei jetaa vivanta dins un pòetz e coverta de peiras. Veiquià çò que ditz Guillaume de Tudèla dins la Canson de la Crosada:

« Estiers dama Girauda qu'an en un potz gitat,
De peiras la cubriron ; don fo dols e pecatz,
Que ja nulhs hom del segle, so sapchatz de vertatz,
No partira de leis entro agues manjat. »

En outre dame Guirauda ils ont en un puits jetée,
De pierres la couvrent ; dont fut dol et péché,
Car nul homme au monde, pour vrai le sachez,
Ne se sépara d'elle, sans qu'il eut mangé

Bien trista istoara.

Coma las chantairas de Clume poian faire pensar a Dama Guirauda ?

Dama Guirauda es venguá lo simbòl de la lenga d'òc, lenga mazelaa, lenga estofaa coma si èra au fons d'un pòetz e coverta de peiras. E quand de femnas chantan dins nòstra lenga, qu'es un pauc coma si la vòetz de Dama Guirauda sortiá dau pòetz e se fasiá auvir encuei.

Lo Patric

Lo Darrèir Tambor de vila

La fonccion de tambor de vila a dispareissut : encuei l'òm pòt auvir lo tambor, mas pas l'òme. Lais auriá mème pas quauqu'un per l'eicotar ?

Lo grand de mon òme, lo paire « Loison », come l'apelavan ès Anonai, fuguèt lo darrèir tambor de vila dèl Anonai. Josca 1954, segut per los enfants, fasiá lo torn de las plaças de la vila per far las anonças de la Municipalitat.

De la Recluzièra au Champ de Mars, per Faya, los Cordeliers, Cança, la Rotonda e Senta Marie, qu'èra mai d'una gròssa dimèia dotzena de pausas, d'arrests e de stacions per de charrèiras pas clòtas e quant d'eichalèirs !

N'i a ben que zo farián pas iura. Eürosament los endrèits per bèure un còp mancavan pas !

A chasca pausa, davant lo rotlament dau tambor, se trojava soventas feis quauqu'un per lhi demandar :

– Qu'anoncètz encuei ?

E quò l'enervava !

Un jorn, una femna franc sala lhi pausèt la question. La reiponsa fuguèt rapida

– Distribucion de savon !

Per assurat, n'i aguèt tant d'autras que « l'Istoira » a pas enregistat.

Mas, la viraa que resta dins los sovenirs, fuguèt aquela dau mes de mai de 1945. Mandat per la Vila per anonçar la fin de la guèrra, partiguèt faire sa viraa franc content. Avia fat la guèrra de quatortze, e dempueis mai d'un an avia gis de novelas de son garçon qu'èra en Alemanha. Se ditz dins la familha que se revelhèt dins sa coja, lo lendeman matin, sens se rapelar a qunt'ora e coma s'èra rendut.

Mirelha Thoué

Lètra d'America

Adieussiatz,

Quò fai un pauc de temps dempuei que nos siem parlats. Coma anètz avau ?

Auviguèro que fasiá lo calimàs en Ardecha e dins lo mejorn aqueste estiu. Ne'n avètz pas tròp patit ?

Aicí dins l'Ohio de nòrd-est, passèrem un estiu franc fresc. Autrapart dins l'Estat, patissavan dau calimàs* mas crèio que lo lac Erié nos a parat de las temperaturas insuportablas. Qunta chança !

Ara que l'andarrèir arriva fai forçament mai freid. Qu'es la sason per anar aus vergiers de poms e bèure de cidre pressat, o per vosautres de minjar las bonas chasthanhas ! La crèma de marron me manca forçament !

Quau pòt dire quora vos vau veire de novèl ? Alara vòlo un (o mai !) clichat de mos amics de luenh. De mai m'agradariá legir quauquas nòtas de la vòstras viás, se avètz un pauc de temps per m'escriure.

Josca mai, los amics.

Lo vòstre **Ryan Vaughn**

*calimàs : tafor, gròssa cholor

Lo corrièr de la Marcèla

Char Grinhon, bonjorn.

Veno te bailar de mas novèlas, te parlar de mas vacanças qu'ai passaas ès Sant-Itève*, au H.P.L., qu'es l'ospitau privat de la Leira. Sió restaa tres setmanas a l'ospitau.

Aviò un janolh qu'aviá gonflat, èra rotge e prompte a esclatar. Lo medacin me mandèt a las urgéncias. Aquí me lo plomèran coma una trifòla, n'ai suat una ! E n'ai tirat de borrruts* après las infirmières ! Après me menèran dins una chambra, saviò pas onte èro. L'infirmièra me demandèt ce que m'èra arriat, i diguèro que m'èro barruntlaa dins las ortias, que mon janolh avia coflat, que me l'avián plomat coma una trifòla e que n'avió suat una !

I demandèro onte èra la maneta per faire fonccionar la coja. L'infirmièra compreniá ren a ce que disiò. Anèt demandar a mon garçon de qun país èran, que compreniá pas ce que li disiò.

Encuei, aquò vai mielh, sió tornaa a la maison. Mon paure Grinhon, fa pas bon se faire vielh. Ce que te recomando, fa bien atencion de pas te barruntlar e si te mènau a l'ospitau te chau bien parlar francés que lo monde comprenan ren a l'occitan.

Mas ès Sant-Itève chaudriá benlhau lhur parlar « Gaga. »

Amistats en tots e josca mai.

Marcela P.R.

*Sant-Itève o Sant-Tiève : *Saint-Etienne*

*borrut : [aicí] jurament, petard (en francés *jurons*)

*gaga : *surnom donné aux gens de Saint-Etienne qui travaillaient dans les mines. Gaga viendrait de GAGATE nom du charbon au temps des romains.* [nòta de la Marcela]

Val Cluson
(Piemont, Itàlia)

Barba Pin

Sion nom de familha l'èra Alliaud, maS al era ben mèi conoissut abó lo sobriquet de « General », que sabo pas de dont li siái vengut, perqué la me resulta pas que qualqu'un de sos velhs (sènhe, rèire-sènhe etc.) fosson generals dins qualqua armada o dins la Garda Nacionala.

Al es mort en mila nau-cent e darset a l'eatge de otiant'e set ans. Al èra lo mèi brave òme sus aicèta tèrra : simple, just, ben devòt, travaïhaor, pacient e encapable de far de mal a qui que siái ; al conoissiá ren que la paraula « perdon » e pas quèla de la « venjança ». Al èra decò fòrt e resistent a la fatiga coma la se nen pas mèi vist aici al país après el. Mon paire me contiava que Barba Pin, quand al aviá meiquè l'eatge de quarant' o cinquant'ans, al anava, un viètge a l'an, far son emplèta de melia a Pineiròl, e son sac abó cinc eïminas de melia al se lo portava sus l'eichina da Pineiròl d'en qu'al molin de Vès-lo-Bòsc per eitalbiar los dotze sòus de pòrt que li demandavon los cartonièrs per lo charjar sus lor carton. Al viviá, abó sa femna Catlina, de son trabalh de campanha, e quand son unique filh, Zidòr, es eitat d'eatge e s'es tòut de maison, al aviá afilhat un pechit nebot,

Luca Martin Poetto – que ven dau Val Cluson, una valaièa occitana dau Piemont – nos fai lo plaser d'inaugurar aquesta rubrica nòva dau Grinhon !

Lo parlar de questa valèia es pròche de questo que parlem diens lo Vivarés d'en Naut ! Luca es poeta e a publiat en 2020 un recuelh de poesias en occitan « **Brics - Picchi** » editat per La Chambrà d'Òc.

un garçonet de una detzena d'ans, qu'èra sobrat sença maire, sòrre de Barba Pin, morta après èsser picatat aval per un rochièr en meient èrba. Quel orfelin, que se nomava Pierrot Gaydou, èra un farinel quasi indomdable, per pas dire un varadin. E a el, la se li ajontiava un autre balocet dal meime eatge : Francesòt, lo filh de Jan General, cosin de Barba Pin, e qu'abitava dins lo meime caséi dals Eissertons, que se tròba sus la viá que de Vès-lo-Bòsc qu'ilh pòrta amont en Garnièr. Quèlos dos bardaçons abusavon un pauc tròp de la paciència e de la bontat de Barba Pin e ilhs li combinavon tot sòrt de marminèlas e d'escrocariás.

Quand Pierrot a agut vint ans, al se n'es anat a Marsèlha e al s'es embauchat da son bèl-fraire Jouvenal, qu'aviá un gròs magasin d'otilhaigis. Estent qu'al preferava las gargòtas a son atelièr de trabalh, tòtas las nuèits après cina al frequentava un bistròt qu'aparteniá a un qu'èra de nòstra valada e qu'aviá coma clientela tot de gent emigraa de nòstre país e mèi ben de gent dals luòcs que comprenian nòstre parlar. Dins quel local (que la nuèit èra borrat mèi que la glèisa lo jorn de Pascas), Pierrot començava

Vocabulari e biais de dire dau Vau Cluson e dals Escartons

Abó = aube, daube
Acòl = dessús, dessobre
Balocet = badinarèl, bograton, galapian
Bardaçon = joine coquin, malicíos
Carton = charetta, charri, corrier
Caséi = maison (lo bastiment), ferma
Caus = pès
Cina = sopar, repais dau vespre
Combinar = faire, organizar, endreissar
Darset = ditz-a-set
Eibelucat = esblauvit, esborlhat
Eiquen = aquò, iquò
Eitalbiar = esparnhar, esconomizar
Eitopar = tapar, taponar
Indomdable = fèr, que pòt pas èstre adometjat
Farinel = fin, finòt, arbirós
Fosson = fuguèssan, seguèssan
Lèit = coja
Marminèla = badinariá, coquinariá, nicha
Meiquè = mas que
Melia = blat de Turquia (turquí, torquí), milh
Pechit = petit, petiòt
Picatat = barruntlat, degonlat
Sènhes = los grands, los aujòus (los ancians de la familha)
Tèit = estrable
Tir birbon = estorçura, ensiege, estrapanaa
Toùt = anat, partit
Trampinhar = piautar, trapilhar
Varadin = galapian, garanhàs, polison
Viètge (un) = un còp, una fes
Vist = vegut

Eissertons (Los) , Vès-lo-Bòcs, Garnièr = nom de masatges, vialars, vilatjons

contiar las misèras e las nicrochas que el e son cosin Fransesòt avian combinat a quel paure Barba Pin, e la gent a rire fin qu'ilhs se pisavon acòl, a li batre las mans, a li païar da beure a voluntat. L'es per eiquen que, vèrs la començaa dal siècle e per una bèla partiá d'ans, Barba Pin, sença jamèi aguer portat sos caus a Marsèlhas dals nostris emigrats e da ben d'autris clients dal cabaret al èra conoissut melhs que los protagonistis de la Comediá comica francesa !

Un dals tirs birbons que los dos escariòts avián joat a Barba Pin l'es aicest : d'embè que barba Pin e sa Catlina minjavon cina, los dós amics sion anats lh'eitopar, per defòra, la fenestra de son tèit onte ilhs duermian, de manièra que èlos, en se cogent al lume de lor luserna quand l'èra ja ben eicur defòra, ilhs se sion pas avisats de ren. Après aguer duermit una detzena d'oras, la vacha a començat a trampinhar e cornar ; mès Barba Pin, qu'aviá pas gis de mostra dins lo tèit, en agachent vèrs la fenestra e veient que l'èra encara eicur coma lo limbe, a pensat que l'alba èra encara luenh e al s'es virat de l'autre caire per far enca' un bèl sòmn. Après d'autras tres o quatr'oras de duermiada, lo cornar e lo vacarme de la vacha e lo beselar de las chabras se fasián tament ensistent e ensuportablis que Barba Pin sauta bas dal lèit e vai ubrir la pòrta dal tèit : al sobra eibelucat da un solelh eiclatant e brillant que eiclara lo versant de l'adrèit de la valada e comença ja a cojar sus lo versant de l'envers onte se tròba los Eissertons. Alora al bralha : « Contana ! Catlina, que miracle ! Aicest matin lo solelh lèva a l'envers ! »

Luca Martin Poetto

La Virada d'Òc ès Anonai lo 16 de decembre (a *Quand la mer monte*)

Diens l'ençastre de sa programacion anuala de la Virada d'Òc, l'IEO Auvernhà-Ròsne-Alpas fai venir ès Anonai l'artista **Anaïs Vaillant** per una conferéncia braceaaa « **Cultures à toutes les sauces** », lo 16 de decembre, 18 oras, *Quand la mer monte* (5 plaça de la Libertat, ès Anonai).

Une conférence gesticulée sur le parcours sinueux d'une ethnologue. Dans cette conférence gesticulée, l'ethnologue mélange savoirs théoriques et expériences personnelles pour un questionnement réflexif sur la culture et l'ethnologie. Elle tente d'explorer cette notion de culture à travers son héritage familial, son parcours de thésarde, ses terrains d'enquête, ses contrats professionnels ...

Si l'analyse de la culture est sensée être sa spécialité scientifique, l'ethnologue souhaite repolitiser cette notion et partager son sentiment

ambivalent vis-à-vis d'une discipline qu'elle considère à la fois comme un produit de nombreuses dominations et comme un outil efficace contre ces dernières. Elle questionne enfin les regards contemporains portés sur les cultures populaires et traditionnelles.

Entrée : participation libre - Buvette et petite restauration

Lo contaire Y. Jaulin lo 23 de feureir (sala de l'*Aparté*)

Le vendredi 23 février 2024, à 20h30, à Roiffieux dans la salle de l'*Aparté*, en partenariat avec Parlarem, En Scènes présente le spectacle « *Ma langue maternelle va mourir et j'ai du mal à vous parler d'amour* » du conteur Yannick Jaulin.

Celui-ci aborde la question des langues non nationales et des dominations sociales que cela génère. Par la manière dont Yannick Jaulin manie la langue et les mots ainsi que par la présence du musicien qui l'accompagne, c'est un spectacle très divertissant, complet et rassembleur. Mais c'est aussi un spectacle engagé et politique qui dénonce la manière dont la langue peut être un instrument de pouvoir voire de mépris.

Per ne'n saver mai : <https://www.yannickjaulin.com/ma-langue>

Lo Mas

De nòstre correspondant de Gard

Es a la fin de 1941 que lo papà e la mamà, après avedre pro soscat, se resouguèran a mudar sos cartons au mas que la mamà i aviá viscut de temps. Pichòt Pèire aviá 2 ans. Èra per gardar lo papet que se fasiá vièlh e se retrovava sol ; e puei per minjar, tot simplement, qu'en aquel temps de guèrra, las calhas tombavan pas rostidas.

Au mens au mas, i aviá de trufas*, de chastanhas, d'ortalhas*, d'uòus, un polet, un lapin, de lach de chabra per lo pichon e de pelardons*. Lo mas de la Còsta èra pas luènh dau chastèl de Pòrtas, sus la dralha*. Èra tot en gres, aquela pèira que recobris sovent lo terren minièr, ben expausat a la cala de l'aura d'aut, enrodat de prats e de chastanhièrs e ombrejat d'un polit amarronièr. Èra tot en lòng, l'abitacion de plan pè, lo palhièr en dessus e de dependéncias en dessota.

La granda cosinassa èra chauffada per un fornèu, que los minaires mancavan pas de charbon*. Fasiá de temps qu'avián fach petar la cheminièira. Chau ben dire que lo charbon donava fòrça mai de cholor. Subretot que las parets èran pron espessas ; e lo fen dau palhièr ajudava a téner chaud.

La pichòta chambra, a costat, ne'n profechava. Mai la bèla, que la contunhava, e qu'aviá pas res en dessus, pas qu'un galetàs que la ratunha* i senhorejava*, podètz creire qu'èra bograment freja. E de còps que i a, l'ivern, lo contengut dau quèli èra jalat. Se la cosina èra pro chauda, èra bravament escura, que l'electricitat aviá evitat lo mas. Sus la granda taula, la lampa de petròli esclairava pas qu'un cantonet. E encara, grand jaug de n'avedre, de petròli, que de còps, chaliá prene la lampa dau carbur, una salopariá que te fasiá una flama bluia que siulava e riscava de vos petar au nas. Dins lo dessota, la cava pichòta, lo jalinièr*, e las chabras. Los motons, subretot de fedas, èran sus lo detràs*. Defòra, la sot per lo pòrc, e au dessus un pichòt membre*, que ne'n sortiá totjorn una bòna odor, de tot çò qu'òm i recaptava : pomas, trufas, rests d'alhets e de cebas.

Dins la cort, una barraqueta totjorn clafida de bòsc e de charbon ; una altra que s'i podiá faire la cosina l'estiu ; e la lapinièira e sos pensionaris nombrós. Oblidem pas lo femorièr que s'i amolonava lo fems de las bèstias, e que fasiá lo delici de las moscas e autres visitaires aluts*. Los ecologistas e igienistas de d'uei ne'n sariàn tombats d'esquina ! E la cleda, tant importanta, dins lo darrièr de l'ostau. Se legís sovent que la cleda èra totjorn destachada de l'abitacion. E ben, aquí èra tot contra, amai a costat dau palhièr, e meteguèt pas jamai lo fuòc.

Aquí l'univèrs que foguèt lo de l'enfança dau Peironet.

Pèire Mazodier

*trufas = trifòlas
*ortalhas = jardinalhas, legumis
*pelardon = fromatge, tòma cevenòla
* dralha = chamin
*charbon = l'autor marca « carbon » e après « charbon » nos siem permetut d'armonizar...

*ratunha = los rats
*senhorejava = èran los senhors
*jalinièr = polalhièr
*detràs = detrès, darreir
*membre = sala, pièça
*alut = alat, daube d'alas

«ANC DE VIVARES, NON AC CLAM,
QU'OM ESTRAINZ AGUES SET
NI FAM NI FOS COCHAZ*»

PEIRE DE VIC

** Jamais, du Vivarais, il n'y eut plainte qu'un étranger
eut soif ou faim, ni qu'il y fût tourmenté*